

АКТРИСА Г.П.ЗАТИРКЕВИЧ-КАРПИНСЬКА (матеріали до біографії)

Бегменко В., студентка групи Юм-72

Ганна Петрівна Затиркевич-Карпинська (Ковтуненко) народилася 8 лютого 1856 р. в с.Срібне, нині село міського типу Чернігівської області. Неперевершена "радісна актриса", як називав її М.Кропивницький, з сім'ї дрібного поміщика¹. З раннього дитинства в серці Ганни зародилася любов до українського фольклору. Цей культурний внесок у світогляд актриси зробила її нянька-кріпачка К.Забіла, яка була знавцем української пісні і навчила Ганну великій кількості приказок і прислів'їв². У 8-річному віці Ганна стала ученицею Прилуцького приватного пансіону, в якому вона провчилася 1 рік. У 1865 р. Ганну віддали до Київського інституту благородних дівиць, який вона закінчила у 1874 р.

Проживаючи в Києві дівчина зацікавилася театральним мистецтвом та почала планувати вступ до консерваторії. На заваді став П.Ковтуненко - батько Ганни, який віддав дівчину заміж за поміщика Затиркевича, старшого за неї на 20 років. Бувши заміжною господинею маєтку вона не забувала про театр і навіть брала участь в аматорських виставах. Вона вела активний спосіб життя. Була завжди в центрі уваги на роменських дворянських балах.

У 1883 р. Ганна Петрівна покинула поміщицьке життя і почала серйозно займатися акторською діяльністю.

У трупі корифеїв українського театру вона реалізувала себе в ролях сварливих баб та жартівливих молодичь. 20 травня 1883 р. молода актриса дебютувала на професійній сцені у виставі М.Старицького під прізвисьмом Прилуцька. Безмежний талант, любов до української мови та знання життя народу допомогли актрисі зайняти провідне місце у трупі.

Вчителем Ганни Петрівни став М.Кропивницький, про якого вона завжди дуже тепло відгукувалась. Адже саме він визначив її амплуа, розгледів в ній неймовірний талант. Вона як ніхто інший могла чітко зіграти дуже яскравих та емоційних героїнь. Г.Затиркевич завжди майстерно передавала свою роль, доносячи до глядачів всю багатогранність людської душі. Вона робила це з правдою і тактом.

У Петербурзі у 1886 р. Ганна зіграла роль лихої свекрухи з *“Безталанної”* І. Карпенка-Карого, після чого російський критик О.Суворін написав: *“Це її краща роль...”*. Але не менш яскравою стала її роль баби Рандички з водевілю *“По ревізії”*. Боса, кругленька бабця з заплющеним оком та підв’язаною щелепою викликала у глядачів сміх.

Виконуючи різноманітні ролі вона повністю перевтілювалася. *“Радісна актриса”* змінювала не лише зовнішню маску, а й психологічний стан. Ганна Петрівна мала якусь принадну особливість, яка з потужною силою привертала до неї увагу глядачів. *“Її чарівна усмішка і виразні сірі очі ніби опромінювали все навколо”* - писав старий театрал П.Коваленко.

Затиркевич-Карпинська була авторитетною особою у трупі, особливо серед молоді. Вона сама була дуже дисциплінованою, приходила на репетиції за годину до початку. Молоді актори почали просто соромитися запізнюватися, адже негарно примушувати чекати пані Г.Затиркевич-Карпинську.

Вона мала багато друзів, була товариською та турботливою. Для молодих акторів і артисток була другою мамою, допомагала багатьом сім’ям. Сама вона мала тільки одну доньку, але її любові та материнської турботи вистачало і на сиріт, яких вона виховувала та давала їм посаг зі свого майна.

Після подій Жовтневої революції актриса була задіяна в театрі М.Садовського, а у 1919 р. - в першому Державному народному театрі під режисурою П.Саксаганського.

В Ромнах у 1920 р. було створено театр, до якого запросили й Затиркевич-Карпинську. Але її продуктивність сил почала поступово падати. Вона була втомленою від своїх недуг: тиф та запалення легенів. Померла видатна актриса 12 вересня 1921 року у Ромнах.

¹Затиркевич-Карпинська (Ковтуненко) Ганна Петрівна // Сумщина в іменах: енциклопедичний довідник. - Суми, 2003. - С.166-167; Митці України: Енциклопедичний довідник. - К., 1992. - С.262; Мистецтво України: Біографічний довідник. - К., 1997. - С.258.

²Волошин І.О. Ганна Петрівна Затиркевич-Карпинська // Українська Радянська Енциклопедія. 2-е видання. - Т.4. - Київ, 1979. - С.220.

Наук. кер. – асист. Федченко Л.А.